

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/184/2020
Identifikačné číslo spisu: 4115205428
Dátum vydania rozhodnutia: 10.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4115205428.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej, a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne P. Š., bývajúcej v C., D. XXX/XX, zastúpenej Mgr. Petrom Mesárošom, advokátom so sídlom v Nitre, Bottova 34, proti žalovanej W. E. B., B.T.Y., so sídlom v A., W. XX, IČO: XX XXX XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, zastúpenej JUDr. Andreou Cvikovou, advokátkou a konateľkou, o určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, vedený na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 25C/110/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 27. novembra 2019 sp.zn. 25Co/32/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Nitra rozsudkom z 27. novembra 2018 č.k. 25C/110/2015-284 určil, že zmluva o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 12.09.2013, uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovanou, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 480 eur a rozhodcovská zmluva č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 12.09.2013 medzi žalobkyňou a žalovanou sú neplatné. Ďalej určil, že zmluva o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 22.01.2014 uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovanou, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 600 eur a rozhodcovská zmluva č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 22.01.2014 medzi žalobkyňou a žalovanou sú neplatné. Žalobkyni voči žalovanej súd priznal plnú náhradu trov konania. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť Okresnému súdu Nitra náhradu výdavkov spojených s vykonaním znaleckého dokazovania v sume 1 192,56 eur a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli v sume 1 192,56 eur. Súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalovaná obchodná spoločnosť nepreukázala individuálne dojednanie rozhodcovskej zmluvy (§ 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a je nesporné, že úverové zmluvy, aj rozhodcovské zmluvy sú formulárové. Nakoľko je v nich nesprávne uvedená výška RPMN (§ 53 ods. 6), nie je možné samostatne konštatovať, že časť zmluvy o výške odplaty je neplatná a zmluva by mohla naďalej platne existovať.

2. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 27. novembra 2019 sp.zn. 25Co/32/2019 na odvolanie strán sporu rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, týkajúcej sa určenia neplatnosti zmluvy o revolvingovom úvere číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 12.09.2013 a zmluvy o revolvingovom úvere číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 22.01.2014 zmenil tak, že obe zmluvy o revolvingovom úvere sú v časti odplaty neplatné (I.); v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov štátu rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (II.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (III.). Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 385 ods. 1 CSP), ktorý aplikoval v danej veci správne právne ustanovenia predpisov, nesprávne ich však vyložil a vyhodnotil. Odvolací súd dospel preto k záveru, že absencia údaju o RPMN (ktorý bol v dôsledku nesprávnej výšky vyhlásený za neplatný), nespôsobuje neplatnosť celej úverovej zmluvy, ale iba neplatnosť dojednania o odplate. Neplatnosť tohto dojednania má preto za následok, že úver je bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b/ zákona o spotrebiteľských úveroch). V danom prípade preto ide o oddeliteľnú časť (úrok a RPMN) zmluvy o úvere, ktorú je možné samostatne vyhlásiť za neplatnú a nemá za následok neplatnosť celej zmluvy. Pokiaľ žalobkyňa namietala výrok, ktorým bola zaviazaná zaplatiť žalovanej trovy konania, odvolací súd mal za nesporné, že žalobkyňa navrhla sama a nad rámec bežného dokazovania (zbytočne) vykonať znalecký posudok, preto musí aj znášať náklady s tým súvisiace.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej podala žalobkyňa dovolanie s odôvodnením, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Podľa žalobkyne je rozsudok odvolacieho súdu nezrozumiteľný, nejasný a neodôvodnený vo výroku II., ako aj vo výroku I., ktorým odvolací súd dospel k právnomu záveru, že absencia údaju RPMN nespôsobuje neplatnosť celej úverovej zmluvy, ale len dojednania o odplate. V súvislosti s výrokom II. uviedla, že právny záver súdu o zbytočnosti vykonania znaleckého posudku ňou navrhnutého, nie je správny. V ďalšom namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom a tvrdila, že je jej dovolanie z tohto dôvodu prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP.

4. Žalovaná vo vyjadrení žiadala dovolanie odmietnuť a uplatnila si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), súc viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

6. Pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu má vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd na úvod svojich úvah, ktoré ho viedli k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť, poznamenáva, že z hľadiska prípustnosti dovolania z dôvodu vady konania podľa uvedeného ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. K obdobnému právnomu názoru dospel dovolací súd vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. sp.zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04,

I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že sudy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Pod v ustanovení § 420 písm. f/ CSP koncipovaným porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká zákonnému procesnoprávnemu rozmeru, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba považovať aj taký postup súdu, ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody, alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

9. Obdobne ako v skutkovej oblasti, i v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie nastávajú podobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodovania, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež i zásadami spravodlivého procesu.

10. Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019) vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Rozsudok súdu prvej inštancie, aj odvolacieho súdu podrobne uvádza, prečo súd žalobe vyhovel iba čiastočne a prečo bola povinná žalobkyňa uhradiť žalovanému trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli (za znalecký posudok). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odvolací súd sa vysporiadal vo svojom odôvodnení so všetkými podstatnými námietkami, podrobne v bode 11. až 14. odôvodnenia rozsudku vysvetlil, prečo sú neplatné len tie ustanovenia revolvingovej zmluvy, v ktorých bola dohodnutá odplata a nie sú absolútne neplatným právnym úkonom ako celok a z akého dôvodu musí žalobkyňa znášať náklady na vykonanie znaleckého dokazovania. Žalobkyňa preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený a nepresvedčivý; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne.

12. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je spôsobilá založiť ani dovolacia námietka žalobkyne týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, vid' konštantnú judikatúru najvyššieho súdu (R 24/2017, 1 Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

13. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že zo strany žalobkyne nebol preukázaný nesprávny

procesný postup súdu, ktorým by bola vylúčená z uskutočňovania jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP a jej dovolanie je preto podľa tohto ustanovenia neprípustné.

14. Pokiaľ žalobkyňa príпустnosť dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP, aby mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady príпустnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania príпустnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 432 až § 435 CSP.

15. Ustanovenie § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 CSP zakladajúcim príпустnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (pozri napr. rozhodnutia odvolacieho súdu sp.zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou odvolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

17. Žalobkyňa v danom prípade túto (procesnú) povinnosť nespĺnila, neuviedla, v akej zásadnej právnej otázke spočíva nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, pričom odvolacie dôvody § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP vymedzila len formálne. Naostatok treba poznamenať, že súčasná existencia všetkých predpokladov príпустnosti dovolania vyvodzovaná žalobkyňou z § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje.

18. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

19. V prejednávanej veci žalobkyňa v dovolaní spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným kritériám (vyplývajúcim z § 432 až § 435 CSP) neuviedla, z čoho vyvodzuje jeho príпустnosť a dovolacie dôvody nevymedzila tak, ako to predpokladajú tieto ustanovenia.

20. Najvyšší súd dospel preto k záveru, že dovolanie žalobkyne v časti namietajúcej vady tzv. zmätočnosti je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné, a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci podľa § 447 písm. f/ CSP, z dôvodov uvedených v bode 18.

21. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.